

Форум “HAVEN III Showcase: планування місцевого відновлення на основі фактичних даних, партисипації та грантової підтримки місцевих ініціатив”

Вступ

Форум «HAVEN III Showcase: планування місцевого відновлення на основі фактичних даних, партисипації та грантової підтримки місцевих ініціатив» відбувся 5 березня 2026 року в місті Дніпро. Подія була організована командами міжнародних неурядових організацій IMPACT та ACTED у межах проекту HAVEN III (Гуманітарна діяльність через волонтерів, активістів та мережі, фаза III) та присвячена обміну досвідом щодо підтримки територіальних громад у процесах планування відновлення та розвитку в умовах триваючої війни. Захід об'єднав представників органів державної влади, місцевого самоврядування, неурядових міжнародних організацій, аналітичних центрів, громадських організацій та експертної спільноти. Учасники обговорили національні та регіональні рамки планування, практичний досвід громад, підходи до роботи з даними, результати програми міні-грантів, а також подальші кроки у підтримці місцевого планування відновлення.

Панельна дискусія 1. Державна політика у сфері раннього відновлення та планування на місцевому рівні: виклики та пріоритети

Учасники дискусії: Віталій Проценко, директор Департаменту регіональної політики та реінтеграції територій, Міністерство розвитку громад і територій України; Катерина Шуравська, керівниця напрямку регіональної цифровізації, Міністерство цифрової трансформації України; Людмила Грабчилова в.о. директорки департаменту економічного розвитку і торгівлі, Запорізька обласна військова адміністрація; Максим Кучеренко, заступник директора департаменту економічного розвитку і торгівлі, Запорізька обласна військова адміністрація.

Модератор: Надія Міхно, старша фахівчиня з оцінювання відділу стійкості та просторового планування, IMPACT.

Перша панельна дискусія була присвячена обговоренню національних рамок планування, регіональних пріоритетів і практичних потреб громад. Однією з центральних тем стала підготовка до нового планувального циклу та роль громад у цьому процесі вже у 2026 році.

Представник Міністерства розвитку громад і територій України наголосив, що держава переходить до територіально орієнтованого підходу, який має стати основою планувального циклу 2028–2034 років та відповідатиме основним викликами, які виникають в результаті триваючої війни та з іншого боку підтримають пріоритет євроінтеграційних процесів України. У 2025 році на рівні державних рішень, були внесені зміни до Державної стратегії регіонального розвитку, що є головним документом на рівні держави та орієнтує регіони та громади у своєму плануванні та розвитку, щодо визначення типів територій за безпековою ознакою - прифронтові території, які належать або до територій активних бойових дій, або до територій можливих бойових дій.

Для них були окреслено основні пріоритети, зокрема:

- розвиток оборонної та захисно-цивільної інфраструктури;
- швидке відновлення критичної та соціальної інфраструктури;
- страхування воєнних ризиків для запобігання депопуляції.

Рис. 1. Панельна дискусія #1

Також було зазначено, що у 2026 році продовжується робота над визначенням та уточненням функціональними типами територій - території відновлення, території з низьким соціально-економічним становищем, міські населені пункти, сільські громади за різними критеріями та ряд інших уточнень. Міністерством розвитку громад та територій будуть готуватися таргетовані програми підтримки цих територій. У 2026 році Державний фонд регіонального розвитку буде фінансувати функціональні типи територій з урахуванням безпекових значень. Міністерство розвитку громад і територій за результатами тривалої роботи, готує оновлену методологію розробки Державної стратегії регіонального розвитку, методичні рекомендації для регіонів і громад, а також окремий підхід до планування для тимчасово окупованих територій. Окремо підкреслено, що стратегія розвитку територіальної громади має стати єдиним базовим документом на рівні громади, а дублюючі документи – інтегруватися в систему її реалізації.

Рис. 2. Панельна дискусія #1

Представниця Міністерства цифрової трансформації України окреслила основні пріоритети цифровізації громад на наступний період. Було наголошено на важливості призначення цифрових лідерів у громадах, розвитку електронних сервісів і впровадження внутрішніх процедур роботи з відкритими даними. Міністерство цифрової трансформації наразі активно та плідно працює над розробкою законопроекту, який міститиме визначення особливостей формування і реалізації державної політики у сфері цифровізації, цифрового розвитку, перелік впровадження цифрових реформ. Також зазначалося, що Міністерство продовжує розвивати нормативну, навчальну та методичну підтримку підвищення навичок цифрових

лідерів через CDTO Campus, портал «Дія. Цифрова громада», освітні серіали та партнерські програми. Цифровізація була представлена не лише як технічний напрям, а і як показник інституційної спроможності громад.

Представники Запорізької обласної військової адміністрації підкреслили пріоритетність зосередження уваги на плануванні в умовах війни. Було зазначено, що понад 87% території Запорізької області окуповано, а понад 800 тисяч людей були змушені залишити свої домівки. У цих умовах область концентрує зусилля на напрямках, які прямо впливають на повернення населення та стійкість територій: безпечна освіта, охорона здоров'я, ветеранські сервіси та підтримка громад, що працюють поблизу лінії фронту.

Окремо було представлено економічний вимір цих викликів. З області було релоковано понад 5,5 тисячі підприємств, а кількість активного бізнесу скоротилася більш ніж удвічі. У відповідь на ці виклики область запровадила програми підтримки підприємництва, включно з грантами, компенсацією відсотків, співфінансуванням заходів громад та податковими стимулами.

Окреме місце у дискусії посіла тема релокованих громад. Представники Запорізької обласної військової адміністрації наголосили, що релоковані громади намагаються інтегруватися в систему регіонального розвитку, для них формуються окремі проєктні рішення, зокрема у сфері публічних інвестицій. Важливим інструментом підтримки стало відновлення роботи 16 релокованих ЦНАПів, які вже забезпечують надання значної частини адміністративних послуг у регіоні. Також, завдяки спільним рішенням із центральними органами влади, вдалося відкрити реєстри та знизити критичне навантаження у сфері реєстрації прав власності на майно.

У завершальній частині панельної дискусії учасники прийшли до спільної думки, що міжнародна підтримка є найбільш ефективною тоді, коли спирається на якісно підготовлені документи, чіткі пріоритети та реальну спроможність громад і регіонів реалізовувати проєкти. Для центрального рівня ключовим є узгодження планування з інвестиційними інструментами, для цифрового – розвиток спроможності громад працювати з даними та сервісами, а для прифронтового регіону – адаптація цих підходів до умов постійної невизначеності.

Панельна дискусія 2. Громади в умовах війни: планування відновлення для забезпечення стійкості

Учасники дискусії: представники органів місцевого самоврядування Берестинської, Матвіївської, Комишуваської, Михайло-Лукашівської, Степненської, Савинської, Пролісенської територіальних громад.

Модератор: Земфіра Мамедова, фахівчиня з оцінювання відділу стійкості та просторового планування, IMPACT

Друга панельна дискусія була присвячена обговоренню практичному досвіду громад Харківської та Запорізької областей у плануванні відновлення в умовах війни. Учасники наголосили, що співпраця в межах програми HAVEN дала громадам можливість розробити не лише стратегічні планувальні документи, а й досягти конкретних результатів на місцевому рівні: створення і відновлення громадських та молодіжних просторів, підтримку освітньої, соціальної й адміністративної інфраструктури, розвиток локальних ініціатив і міні-грантових проєктів, а також підготовку просторових документів і роботу з ГІС-інструментами.

Окремо було підкреслено, що одним із ключових результатів стало залучення мешканців до визначення пріоритетів відновлення та розвитку. Для частини громад саме партисипативна складова стала найбільш відчутним ефектом: ініціативи, запропоновані жителями, вдалося реалізувати через міні-гранти, а стратегічні документи почали сприйматися як основа для подальших дій, а не як формальна вимога.

Рис. 3. Панельна дискусія #2

Учасники також наголошували, що для громад, які працюють поблизу фронту або пережили окупацію, стратегічні та просторові документи потрібні не лише для майбутнього відновлення, а й для того, щоб уже зараз утримувати фокус на розвитку, залучати підтримку та не переходити виключно в режим гуманітарного реагування.

Серед основних викликів, з якими стикалися громади:

- безпекова невизначеність і постійний ризик погіршення ситуації;
- кадровий дефіцит, зокрема нестача проєктних менеджерів;
- відтік молоді та старіння населення;
- потреба у безпечній освітній інфраструктурі;
- складність одночасної роботи над розробкою різних типів документів громади;
- підвищена потреба у житлі та послугах для внутрішньо переміщених осіб;
- труднощі із забезпеченням базових комунальних послуг.

В ході обговорення питання щодо необхідної підтримки про необхідну підтримку учасники були доволі одностайними: громади потребують не лише фінансування, а й довшого супроводу та посилення спроможності.

Найчастіше звучали такі потреби:

- експертна допомога у підготовці стратегічних і просторових документів;
- підтримка у розробці статутів громад;
- наставництво та менторство у підготовці та реалізації грантових проєктів;
- фінансування локальних ініціатив і міні-грантів;
- підтримка ветеранських просторів і сервісів.

Окремо учасники підкреслили, що в нинішніх умовах більш реалістичним є не територіальне об'єднання, а міжмуніципальна співпраця – через спільне надання послуг, обмін досвідом, взаємну експертну підтримку та використання наявних механізмів співробітництва.

Спільний для всіх висновок полягав у тому, що навіть у воєнних умовах громади не можуть зупинитися: планування, локальні ініціативи та партнерська підтримка залишаються для них інструментами збереження людей, послуг і потенціалу майбутнього розвитку.

Презентація. Підхід на основі доказових даних у плануванні відновлення

Спікери: Надія Усік, старша фахівчиня з геоінформаційних систем відділу стійкості та просторового планування, IMPACT; Лілія Юрків, старша фахівчиня з геоінформаційних систем відділу стійкості та просторового планування, IMPACT

Під час Форуму було представлено розроблений командою IMPACT підхід до планування відновлення громад, що ґрунтується на системній роботі з доказовими даними. У межах проєкту HAVEN III для громад формувалася екосистема даних, яка поєднувала інформацію від органів місцевого самоврядування, державних реєстрів, відкритих джерел, дистанційного зондування Землі, а також первинні дані з опитувань і фокусованих групових дискусій. Ключовим практичним результатом став інтерактивний дашборд HAVEN III, розроблений для кожної громади, що приймала участь у проєкті. Він об'єднує картографічні дані про населення, інфраструктуру, послуги, громадські простори, економічну активність, цивільний захист і природні ризики, даючи громадам і партнерам розвитку цілісне уявлення про ситуацію ([посилання на Дашборд доступно у кінці](#)).

Презентація. Підтримка локальних ініціатив через програму міні-грантів

Спікери: Євгенія Кривчун, менеджерка по роботі з партнерами та розробки місцевих планів, ACTED; Оксана Супрун, начальник Савинської селищної військової адміністрації; Ірина Нічаєва, начальник відділу соціально-економічного розвитку та інвестицій Пролісенської селищної територіальної громади

У межах HAVEN II та HAVEN III програма міні-грантів стала інструментом переведення стратегічних пріоритетів громад у конкретні дії. Загалом у межах двох фаз було підтримано 72 ініціатив, а гранти розміром від £3 000 до £6 000 надавалися волонтерам та локальним організаціям громадянського суспільства (ОГС). Програма була зорієнтована на ініціативи, пов'язані з планами відновлення та стратегіями розвитку громад, і поєднувала фінансування з розвитком спроможності. Окрім ресурсів на реалізацію проєктів, громади отримували навчання з грантрайтингу, фандрейзингу, комунікацій, лідерства, молодіжної політики та соціального підприємництва. Підтримані ініціативи охоплювали громадські та молодіжні простори, інклюзивну й соціальну інфраструктуру, благоустрій, озеленення, енергетичну стійкість та екологічні рішення. Презентація підкреслила, що навіть невеликі гнучкі гранти можуть мати відчутний стратегічний ефект, якщо вони пов'язані зі стратегічними документами громади та підкріплені навчанням і залученням місцевих акторів.

Панельна дискусія 3. Отриманий досвід та наступні кроки у підтримці місцевого планування та відновлення

Учасники дискусії: представники Nonviolent Peaceforce, Center for Civilians in Conflict, Restart, CEDOS, Legal Development Network, International Organization for Migration, UN-Habitat

Модератор: Олівер Лог, заступник координатора країни, IMPACT

Третя панельна дискусія була присвячена узагальненню досвіду організацій, які працюють із громадами у сферах планування відновлення, гуманітарного реагування, просторового розвитку та посилення місцевої спроможності. У центрі обговорення були три питання: узгодження локального планування з національними рамками, посилення спроможності громад працювати з даними та масштабування успішних підходів.

Однією з ключових тем стала неузгодженість планувальних систем. Представник UN-Habitat наголосив, що в Україні стратегічне та просторове планування часто існують паралельно, що ускладнює підготовку документів, дублює дані й сповільнює

реалізацію проєктів. У цьому контексті він підкреслив важливість швидкої оцінки потреб, уніфікації даних і вдосконалення регуляторних рамок.

Представниця IOM зазначила важливість одночасної підтримки органів місцевого самоврядування, локальних партнерів і громадських організацій, а також розвиток нових механізмів фінансування, зокрема через залучення приватного сектору та краудфандингу. Значна частина дискусії стосувалася даних, досліджень і спроможності громад. Представники IOM, CEDOS та LDN наголосили, що ефективне планування має спиратися як на кількісні, так і на якісні дані. Йшлося про важливість досліджень, цифрових інструментів збору та

верифікації інформації, а також про те, що для багатьох громад робота з даними залишається складною через нестачу людей, часу та практичних навичок. Саме тому навчання має бути прикладним, адаптованим до можливостей громад і поєднуватися з постійним супроводом.

Рис. 4. Панельна дискусія #3

Представник CIVIC наголосив, що ризики для цивільних швидко змінюються, тому планування має включати постійне виявлення нових викликів, роботу локальних груп і швидкі механізми реагування на

захист цивільного населення. Також було підкреслено важливість обміну досвідом між громадами.

Ще однією важливою темою стала роль місцевих організацій і локальних ініціатив. Учасники наголосили, що саме місцеві актори часто найкраще розуміють потреби своїх громад, а тому підтримка громадянського суспільства має бути невід'ємною частиною програм відновлення.

Серед ключових потреб називалися:

- розвиток організаційної спроможності місцевих ОГС;
- стабільне фінансування локальних ініціатив;
- підтримка фізичних просторів для взаємодії;
- залучення громад до визначення власних пріоритетів.

У завершальній частині дискусії учасники прийшли до спільного висновку, що масштабування успішних практик можливе тоді, коли локальний досвід перетворюється на методології, рекомендації та стандартизовані підходи для використання в інших громадах. Водночас наголошувалося, що стандартизація не повинна нівелювати місцевий контекст, а має поєднувати структурованість із чутливістю до умов конкретної громади.

Загальні висновки Форуму

Дискусії, що відбулися в ході Форуму HAVEN III продемонстрували, що підтримка місцевого планування відновлення є найбільш результативною тоді, коли поєднує стратегічні орієнтири, доказові дані, практичні інструменти реалізації, участь мешканців, посилення місцевої спроможності та партнерство між громадами, державою й міжнародними акторами. Діалоги між учасниками також засвідчили, що громади потребують не лише документів чи фінансування, а комплексної підтримки – від навчання й експертного супроводу до координаційних інструментів, цифрових платформ і механізмів швидкої адаптації до змін безпекової ситуації. Форум підтвердив, що навіть в умовах війни громади не лише реагують на поточні виклики, а й формують довгострокове бачення розвитку. Наступним кроком має стати поширення успішних підходів через методології, інституційні рішення та подальшу підтримку локальних ініціатив.

[Біла книга HAVEN III](#)

[Інтерактивний дашборд](#)